

ЯХШИЛАР
БОР БЎЛСИН!

2-саҳифа

ИНСОН КАПИТАЛИГА
ТАЯНГАН МАМЛАКАТ
ЮТҚАЗМАЙДИ

3-саҳифа

ЙИГЛАЙВЕРАМАН
ЙИГЛАЙВЕРАМАН...

4-саҳифа

1925-YILDAN
CHIQA BOSHLAGAN

№13 (16318)

2019-YIL 16-FEVRAL, SHANBA

O'zbekiston yoshlar ittifoqining ijtimoiy-siyosiy, iqtisodiy, adabiy-badiiy gazetasi

www.yoshlarovozi.uz

yoshlarovozi@umail.uz

@Yoshlarovozi

Сайтнинг ўзини учун QR-коднинг телефонингизга орқали сканер қилинг.

Biz — kelajak bunyodkorimiz!

YOSHILAR OVOZI

SHU SONGA XABAR

ЮРТИМИЗДА ИЛК МАРТА

Тошкент вилоятининг Бўстонлик туманида “Chimgan Challenge” кишки спорт турлари бўйича ёшлар фестивали бўлиб ўтди

Мусобақа Ўзбекистон ёшлар иттифоқи, Жисмоний тарбия ва спорт вазирлиги, Ўзбекистон Миллий Олимпия қўмитаси

ҳамда спортнинг кишки ва мураккаб техник турлари бўйича республика олий спорт маҳорати мактаби билан ҳамкор-

ликда 18 ёшдан 30 ёшгача бўлган хаваскор спортчилар ўртасида ўтказилди. Унда Тошкент вилоятининг барча ҳудудларидан келган 17 нафар йигит-киз голиблик учун баҳс олиб борди.

Тоғ чанғиси, сноуборд, қор устида волейбол баҳсларида иштирокчилар 10-14, 15-20, 21-30 ёш тоифасида куч синашди.

Яқиний натижаларга кўра, тоғ чанғисида ўз ёш тоифасида Ақил Фозилов, Арман Гаипов ҳамда Дамир Бухарбаев, сноуборд бўйича эса, Нуркелди Балтабеков, Амал Тўхтаев ҳамда Руслан Мирзаалиевнинг қўли баланд келди. Шунингдек, кизлар ўртасида ҳам совриндорлар аниқланди.

Голиблар медал, фахрий ёрлик ва киматбахо совғалар билан тақдирланди.

Келгусида мазкур спорт фестивалини доимий ўтказиб, навбатдаги мусобақаларга қўшни республикалардан ҳам спортчилар жалб қилишга келишиб олинди.

Хасан ОЧИЛОВ,
Қамолддин ГУЛМУРОДОВ

DOLZARB MAVZU

ҚУЛОҒИНГГА ЭҲТИЁТ БЎЛ!

Жамоат транспорти, кўча-кўйда қулоғини, борингни, бутун хаёлини наушник билан банд қилган ёшлар ҳақида кўп гапирилади. Бир ҳисобдан сийқаси чиққан мавзу. Шунга қарамай, унга яна қайтишни лозим топдик.

бонг урганича бор — наушник балоси инсониятга жиддий хавф тугдираётгани уйдирма ёки бўрттирма гап эмас. Буни фақат муайян мамлакатларга хос муаммо, деб ҳам бўлмайди. Қулоқни қоматга, вужудни жазавага, қалбни

XALQARO HANMKORLIK

ФРАНЦИЯ ҚЎШИМЧА ГРАНТЛАР АЖРАТАДИ

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги “Эл-юрт умиди” жамғармаси юртимиз ёшларининг француз тилини ўрганиши ҳамда Франция олий ўқув юртида таҳсил олиши учун қўшимча имкониятлар яратди. Бу бўйича Франциянинг Ўзбекистондаги элчихонаси билан музокара олиб борилмоқда.

Қуни кеча жамғарма директори Адхам Бекмуродов элчихона масъуллари — Софи Жинг ва Томас Назар билан учрашди. Мулоқот чоғида ўзбекистонлик талабаларнинг дунёдаги нуфузли олий таълим муассасаларида ўқиши, қолаверса, мутахассисларнинг хорижда малака ошириши ва стажировка ўташи учун шароит яратиши жамғарма фаолиятининг асосий йўналишлари экани таъкидланди. Шу мақсадда ташкилот келгуси уч йилга мўлжалланган “Йўл харитаси”ни ишлаб чиққан. Унга мувофиқ, Ўзбекистоннинг хорижий давлатлардаги дипломатик ва консуллик ваколатхоналари кўмағида нуфузли университетлар билан

алоқалар боғланмоқда. Ҳозиргача юртимиз вакиллари Франциянинг Польша, Исроил, Японияда магистратура ҳамда докторантура таълимини олиши, стажировка ўташи ёки малака ошириши бўйича имкониятлар кўриб чиқилган.

Бундан ташқари, ўтган йили эълон қилинган дастлабки стипендия дастури доирасида

600 нафар номзодни саралаб олиш ишлари давом этмоқда. Танловдан муваффақиятли ўтган йигит-кизлар хорижий тилини мукамалроқ ўрганиши учун “Эл-юрт умиди” жамғармаси ташаббуси билан пойтахтимизда янги “Тил ўқитиш маркази” ташкил қилинган. У ҳадемай Тошкент давлат иқтисодиёт университетида ўз фаолиятини бошлади (бундай марказларни Нукус, Бухоро, Самарқанд ва Фарғона шаҳарларида ҳам очиб кўзда тутилган). Махсус курсларда жамғарма стипендиатлари инглиз, немис, француз, япон ва хитой тилларини бепул ўрганиши мумкин.

Франция элчихонаси вакиллари бу борада ҳам ҳамкорликка тайёр эканини билдирди. Таъкидлаш керак, бугунги кунда француз тили сайёрамизда энг оммалашган тиллардан бири саналади. Франциянинг ўзи эса, хорижий талабаларни жалб қилиш бўйича унчи ўрнида туради.

Учрашув давомида Франция ҳукуматига қарашли “Campus France” агентлиги орқали ўзбекистонлик талабаларга қўшимча грантлар ажратиш таклифи ҳам муҳокама қилинди. Шу аснода тендошларимиз француз олий ўқув юртида иқтисодиёт, саноат, кишлоқ хўжалиги, техника, тиббиёт, туризм ва дизайн мутахассислари бўйича магистратура босқичида таҳсил олиши мумкин.

Н.БАҲАДИРОВА

MUNOSABAT

БОЛАНИНГ БЕГОНАСИ БЎЛМАЙДИ, АММО...

Инсон ҳаёти мисли гул. Унга қанча гамхўрлик кўрсатилса, шунча кўркاملаниб, чирой очади. Бирок эътибордан четда қолгани, бас, сўлиб адо бўлиши мумкин.

Зарафшон шаҳридаги 12-жазони ижро этиш муассасасида. У ердаги ахвол юрагингизни гаш қилади, албатта. Бирок панжара ортидан бизга боқатган нигоҳларнинг барчаси ҳам ёвуз эмаслигини кўриб, шу қорақўзларнинг қисмати астойдил ачинади. Муассасадаги йигит-кизлар ота-онаси бағрида ўйнаб-қулиб, ўқиб, ишлаб юриши мумкин эди-ку. Минг афсуски, улар гулдак умрини зимистон хоналарда ҳазон этаётган.

Маҳбуслар билан суҳбатлашамиз — ҳар бирининг ўзинга яраша истеъдоди бор. Улар чизган суратлар, ясаган ажойиб буюмлар бундан далолат бериб турибди. Демак, қалби гўзалликка ошно уларнинг. Бирок панжара ортидаги ёшларга нафрат кўзи билан боқсак, ўз ҳатосини англаб етиб, ўнлаганига имкон

бермасак, шу муносабатимиз орқали янада ападдий жиноятчиларни тарбиялаб қўйишимиз ҳеч гап эмас.

Озодликдан маҳрум этилганларнинг кўпчилиги қамқоқда ўтириб, ҳаётда босиб ўтган йўлини таҳлил қилади, қилмишининг ижтимоий оқибатларини англаб, чин дилдан пушаймон бўлади. Шунга қарамай, озодликка чиққач, улар, албатта, бошқа одамга айланади, жиноят кўчасига юрмайди, дейиш даргумон. Бунга ҳеч қим қалолат бермайди. Бера олмайдими ҳам!

Бошқа томондан, ўзимиз-да уларнинг кейинги тақдирини билан қизиқмаймиз. Ижтимоий ҳаётдан узилган, ота-онасиз, бошпанасиз қолган наврастандан жамият ҳам юз ўтирса, муаммоларига беварқ қараса, лемак, қалби синиб, аламзада ёшлар орамизда қўлавериб тайин.

Маҳбуслардан бирининг гапига қулоқ тутдик. Далер Иванов (исм-фамилияси ўзгартирилган) айна қучга тўлиб, ватанига

хизмат қиладиган ёшида жиноий жазага тортилди. У 13 ёшдан “Шодлик” Меҳрибонлик уйларида ўсган тендошларимизнинг аянчи тақдирини ҳақида кўп ёзиш мумкин. Шу ҳақда жиддий бош қотириш вақти келди. Зеро, боланинг бегонаси бўлмайди.

Биз фақат бир йигит бошига тушган савдо ҳақида тўхтадик. Аслида эса, Меҳрибонлик уйларида ўсган тендошларимизнинг аянчи тақдирини ҳақида кўп ёзиш мумкин. Шу ҳақда жиддий бош қотириш вақти келди. Зеро, боланинг бегонаси бўлмайди.

Шаҳноза ҲАМРОЕВА,
Ёшлар иттифонининг
Зарафшон шаҳар кенгаши мутахассиси

ЯҚИН ИСТИҚБОЛДА ЕР ЮЗИ АҲОЛИСИНING САЛҚАМ 1,1 МИЛЛИАРДИ КАР БЎЛИБ ҚОЛИШИ МУМКИН

Қуни кеча Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг янгиликлар хизмати ўта муҳим ва айни чоғда анча хавотирли маълумотни тарқатди. Бутунжаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти (БССТ) ҳудосанга кўра, яқин истиқболда Ер юзи аҳолисининг салқам 1,1 миллиарди кар бўлиб қолиши мумкин. Эътибор беринг, гап ўрта ёки катта авлод эмас, балки 12-35 ёш оралиғидаги тендошларимиз ҳақида бормоқда.

Ёшларнинг эшитиш қобилиятини батамом йўқотишига баланд товушларга одатланиши сабаб қилиб кўрсатиляпти. Ҳарқалай, бундай ҳолат навқирон авлод вакиллариининг ҳаёт тарзига бегона эмас. Айтايлик, наврасталар хуш кўрадиган тунги клуб каби кўнгилочар ёки дам олиш масканларида юқори децибелли мусиқа янграйди. Овоз қучайтиргич ускуналари инсон саломатлигига нечоғлик салбий таъсир кўрсатишини эса, орқича изоҳлашнинг кераги йўқ. Буни ҳам кўтүринг,

жунбишга келтирувчи шовқин-сурон мусиқага одатланиш аллақачон глобал муаммо даражасига етган. Яна рақамларга юзлансак.

БУТУНЖАҲОН СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ТАШКИЛОТИ ЯҚИНДА БЕРГАН БАЁНОТИДА ДУНЁДА 466 МИЛЛИОН КИШИНING ЭШИТИШ ҚОБИЛИЯТИ ЗАИФЛАШГАННИ МАЪЛУМ ҚИЛГАН. БУ САЛҚОҚ САЙЁРАМИЗ АҲОЛИСИНING 5 ФОИЗДАН ОРТИГИНИ ТАШКИЛ ҚИЛАДИ. ЯНАДА ХАВОТИРЛИСИ, 2050 ЙИЛГА

КЕЛИБ ЭШИТИШ БИЛАН БОҒЛИҚ МУАММОЛАРДАН ҲАР ЎНINCHI ОДАМ АЗИЯТ ЧЕКШИНИ ТАХМИН ҚИЛИНМОҚДА. УЛАРИНING АССОСИЙ ҚИСМИ ЁШЛАР ҲИССАСИГА ТЎҒРИ КЕЛИШИ ЭҲТИМОЛДАН ХОЛИ ЭМАС.

ОЛИМУ МУТАХАССИСЛАР
БОНГ УРГАНИЧА БОР —
НАУШНИК БАЛОСИ ИНСОН-
НИЯТГА ЖИДДИЙ ХАВФ
ТУҒДИРМОҚДА

Ушбу салбий тенденция билан курашиш мақсадида БССТ экспертлари смартфон, рақамли аудиоплеер, планшет ва бошқа турдаги замонавий гаджетларга товуш баландинини маромга келтирувчи махсус қурилма билан курашиш мақсадида. Ташкилот эксперти Шелли Чадхнинг кайд этишича, бундай ноу-хау ўзинга хос “спидометр” вазифасини бажариб, смартфон эгаси мусиқани қанча вақт мобайнида тинглаётгани ва товуш баландинини автоматик тарзда аниқлай олади. Борди-ю, бел-

БУТУНЖАҲОН СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ТАШКИЛОТИ ЗАМОНАВИЙ ГАДЖЕТЛАРГА “СПИДОМЕТР” ЎРНАТИШ ТАКЛИФИ БИЛАН ЧИҚДИ

НИК ТУШМАЙДИГАН, МУСИҚАНИ БАЛАНДЛАТИБ, АТРОФНИ УНУТИБ ҚЎЯДИГАН ЁШЛАРГА АЙЛАНМОҚДА. ОКИБАТИ ЭСА, ЎЗИНГИЗ АНГЛАГАНДЕК, ЖУДА АЯНЧЛИ. Ишонинг, дўстим, олим мутахассислар

гиланган мейёр бузилса, “спидометр” товушни пайсатирди. Мухими, мазкур тизим ёрдамида ота-оналар фарзандларини ўз қулоғига жабр қилиб қўймастлигини назорат қилиши мумкин.

Наргиза УМАРОВА

TASHABBUS

СУРХОНДАРЁДА “BOOK TAXI” СТАРТ ОЛДИ

Ёшлар иттифокининг вилоят кенгаши ташаббуси билан ташкил этилган лойиҳа ёш авлодни мутолаага жалб этиш, аҳоли, айниқса, ёшлар ўртасида китобхонлик маданиятини оширишга қаратилгани билан аҳамиятлидир. Шартлар оддий. Лойиҳада иштирок этаётган транспорт воситалари чиккан йўловчи “Камалак” болалар ташкилоти сардорлари тузган саволларга тўғри жавоб берса бўлди.

Кун давомида худуддаги барча туман ва шаҳарларда ўтказилган лойиҳа доирасида 100 нафар иштирокчига бадиий адабиётлар совға килинди.

Ақбар НОРМУРАДОВ

BELLASHUV

ҲАРБИЙЛАР ИНШО ЁЗДИ

Юрт тинчлиги, сархаларимиз дахлсизлиги миллий армиямиз кўлида. Ҳарбийлар нафақат жисмонан бақувват, балки маънавияти юксак инсонлар бўлиши жуда муҳим. Амир Темур, Захириддин Мухаммад Бобурдек буюк боболаримиз бу жиҳатдан бизга ибрат. Улар ҳарбий ишнинг мукамал ўзлаштирибгина қолмай, салоҳиятли ҳукмдор, диний ва дунёвий билимлар эгаси бўлгани барчага маълум.

Аждодларга муносиб авлодни тарбиялаш мақсадида Жиззах давлат педагогика институти қошидаги Сайилжойи академик лицейида тинчлик посбонлари ўртасида иншолар танлови ўтказилди. Унда Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардияси вилоят бўлими маси ҳарбий хизматчилари ижодий қобилияти синовдан ўтказилди.

Ёшлар иттифокининг вилоят кенгаши ташаббуси билан “Захириддин Мухаммад Бобур умумармия ёшлари нигоҳида” шиори остида ташкил қилинган интеллектуал беллашув олдидан лицей ўқувчилари аскар акаларига ўзлари тайёрлаган бадиий дастурни намойиш этди. Бобур рубойларидан парчалар ўқилди. Саҳна кўринишлари орқали бобомизнинг ибратли ҳаёт йўли гавдалантирилди.

Шундан сўнг танлов иштирокчилари иншо ёзишга киришди. Тақдим этилган ишлар нуфузли ҳакамлар хайъати аъзолари томонидан диққат билан кўриб чиқилиб, одилона баҳоланди. Ҳолиларга ташкилотчиларнинг эътибори совғалари топширилди.

Элдор НАВРЎЗОВ. Муаллиф олган суратлар.

JAMOATCHILIK NAZORATI

ЯХШИЛАР БОР БЎЛСИН!

Дунёда меҳнат мигрантларининг оқими кенгайяпти. Мазкур жараён ҳисобига мамлакатлар минглаб ишчи қучларидан айрилмоқда. Бунинг ортидан кўрилаётган ижтимоий, иқтисодий зиён, демографик, ҳуқуқий ва психологик таъсирларнинг эса, адоғига етиш қийин.

Ўзбекистон худудидан ҳам ҳар йили аҳолининг муайян қисми ишлаш мақсадида хорижга чиқиб кетади. Мигрантлар орасида ёшлар, шубҳасиз, кўпчиликини ташкил қилади. Улар вақт ўтиб яна уйига қайтади. Лекин мана шу контингент билан доимий ишлаш, ўз юртида қолиб, меҳнат қилишига эришиш, илғор ташаббусларини рағбатлантириш ва ислохотлар жараёнида фаол иштирокини таъминлаш долзарб масала.

Бу борада Ёшлар иттифоқи аниқ амалий иш олиб бормоқда. Жумладан, ташкилотнинг “Кизилтепа” тумани кенгаши худуддаги жами 48 та маҳаллада истикомат қилаётган собиқ муҳожирлар учун ўқув-семинарлар, шахсий томорқадан самарали фойдаланиш мавзусида тақдиротлар, шунингдек, йирик ишлаб чиқариш корхоналари ва саноат зоналарига саёхатларни уюштириб келмоқда.

YOSHLAR ITTIFOQI LOYIHALARI

Тарбия билан боғлиқ ҳар қандай муаммонинг тубида локайлик, бефарқлик ва масъулиятсизлик ётади. Ота-оналар вақт бемаҳал бекорчиликдан кўча-кўйда мақсадсиз юрган фарзанд билан қизиқмас, унга меҳр бермаса, эътибор қаратмаса бундай ёшларнинг тақдир не кечади? Ахир фарзанд тарбиянинг асосини ота-онасидан олади-ку!

Кун сайин “камрови” кенгайиб бораётган интернет-кафедрларда ўсмирларнинг нима билан машғуллиги нафақат ота-онани, балки бутун жамиятни сергаклантириши лозим. Чунки уларнинг ўйнаётган ўйинлари ваҳшийлик, шафқатсизлик ва жангариликни тарғиб қилмоқда. Тунги клубларда ҳам навқирон йигит-қизларимизнинг телбаном рақслари, гиёҳвандлик, ичкилик таъсиридан ўзаро баҳс ҳамда тортишувлари турли жиноят ва ҳуқуқбузарликларни келтириб чиқармоқда.

Ёшлар ўртасида ҳуқуқбузарликларни қамайтириш, вояга етмаганлар орасида маъмурий ва майда безориликларни барвақт олдини олиш, ҳарбий хизматдан қайтган ёшларнинг бандлигини таъминлаш мақсадида Ўзбекистон

яқин вақтгача Россия Федерациясининг Саранск шаҳрида дуралгор бўлиб ишлаган 21 яшар Марат Исомидинов она қишлоғида талбиркорлик билан шуғулланиш ниятида эканини айтиб, имтиёзли кредит олишда ёрдам сўраган. Масала жойида ҳал этилди. Тенгдошимизга “Ҳар бир оила — талбиркор” дастури доирасида “Халқ банки” филиали томонидан кредит ажратилган бўлди.

Шунингдек, Ёшлар иттифоқининг Нурота тумани кенгаши мутасаддилари “Шахристон” маҳалласида яшовчи саккиз нафар меҳнат мигранти хонадонига бориб, ижтимоий аҳолини ўрганди.

1992 йилда туғилган Ўткир Каримов ҳам Россияда ишлаб қайтганлардан. Бугунги кунда у ўз уйида ёғочдан рўзғор буюмларини ясаб сотмоқда. Лекин яйраб ишлаш учун ҳовлиси торлик қилляпти. Ишчи гуруҳи бу муаммога бефарқ бўлмади. Энди Ўткирга маҳалла худудидан алоҳида жой ажратиб берилди.

— Ўтган йилнинг октябрь ойида Қозғистонга ишлаш учун бориб, оғбимдан қаттиқ жароҳат олгандим, — дейди 22 ёшли Ҳайитбой Раҳмонов. — Аммо операция қилишга пул йўқ. Иттифок вакиллари

Яқинда “Работ” маҳалласидаги ёшлар иштирокида талбиркорлик, бандлик, саломатлик ва гигиена, диний-маърифий йўналишларда учрашувлар ташкил қилинди. Давра суҳбатларининг бирида

даволашни учун керакли барча харажатларни қоплашга ваъда берди. Жуда хурсандман. Яхшилар доим бор бўлсин!

Рохатой ҚОДИРОВА

SPORT

СПАРТАКИАДАГА 300 НАФАР ЁШ ЖАЛБ ЭТИЛДИ

Термиз туманида “Ёшлар — келажак бунёдкори” шиори остида спартакиада бўлиб ўтди. Ёшларнинг спортга кенг жалб этиш, уларнинг бўш вақтини мазмунли ташкил этиш мақсадида ўтказилган мусобақада 300 нафарга яқин йигит-қиз иштирок этди.

Яқунда ғолиб ва совриндорлар аниқланиб, уларга диплом, эътибор совғалари топширилди.

— Беллашувларга худуддаги маҳаллаларда яшовчи вақтинча ишсиз ёшлар жалб этилди, — дейди Ёшлар иттифоқининг туман кенгаши раиси Раҳматулло Тоғоев. — Қувонарлиси, улар турнирда катта қизиқини билдирди. Келгусида бундай мусобақаларни доимий ўтказишни режалаштирдик.

Наргиза РАҲМАТУЛЛАЕВА

AKSIYA

СОВҒАСИГА — КИТОБ

Элликқалъа туманидаги Сарбий агроиқтисодиёт коллежида “Фарзандимга китоб совға қиламан” шиори остида акция ўтказилди. Унда вақтинча ишсиз ёшлар, умумтаълим мактаблари ва касб-хунар коллежлари ўқувчилари ҳамда уларнинг ота-оналари иштирок этди.

Акция давомида бадиий ва энциклопедик адабиётлар ярмаркаси ташкил қилиниб, ҳамма ўзига манзур китобни ҳамёнбоп нарҳда сотиб олиш имконига эга бўлди. Шу жойининг ўзида асарларнинг ғоявий юки, мазмун-моҳияти, бадиий ва тарбиявий аҳамияти хусусида фикр алмашилди.

Алишер ХУДАЙБЕРГАНОВ

ЁШЛАР ЖИНОЯТЧИЛИГИ КАМАЯДИ(МИ)?

Тилни ноҳўя ишлатиш ҳалокатга, қўлни ноҳўя ишлатиш эса, жиноятга йўлиқтиради. Биз учун ҳаёт-мамонт масаласи саналган бола тарбиясида сергаклик, оқиллик ва одиллик муҳим. Бонси бир қарашда кичик кўринган ушбу масала кейинчалик катта муаммоларни келтириб чиқариши турган гап.

Ёшлар иттифоқи ташаббуси билан ҳар ойнинг охириги ўн кунлигида худудларда “Барчаси ўз қўлингизда” шиори остида тарғибот декадаси ўтказилмоқда. Мазкур декадага ички ишлар органлари ва Миллий гвардия масъул ходимлари, туман (шаҳар)лардан шакллантирилган 1 минг 750 нафар тарғиботчи йигит-қиз ҳамда 7 минг 600 нафар кўнгилли ёшдан тузилган “Фидокор ёшлар” патруль гуруҳлари жалб этилган. Айни пайтгача улар иштирокида 197 маротаба тунги рейд ўтказилди. 87 та таълим муассасасида “Ўқувчи”, “Тин” профилактик талбирлари ташкил этилиб, 780 нафар вояга етмаган ёш ва уларнинг ота-оналари билан тушунтириш ишлари олиб борилди. 120 нафар ўғил-қиз таълимга қайтарилиб, 34 нафар фарзандларининг таълим олишига тўсқинлик қилган ота-оналарга маъмурий баённомалар тузилди. Шунингдек, 22 нафар ёш ички ишлар органлари профилактик назоратидан чиқарилиди.

Тарғибот декадаси доирасида тарбияси оғир ва жиноят содир этишга мойил бўлган 93 нафарга яқин йигит-қиз билан яқка тартибда суҳбатлар уюштирилиб, улар тиббий кўриқдан ўтказилди.

Маҳаллалардаги 530 нафар жиноят содир этишга мойил бўлган ва тарбияси оғир ёш иштирокида жойларда “Street sport”, “Workout” спорт мусобақалари ўтказилди, худудлардаги 92 та ҳарбий қисмда учрашувлар ташкил этилди.

Шунингдек, декада доирасида наврасталарнинг ҳуқуқий, сиёсий саводхонлигини юксалтириш мақсадида худудлардаги Ёшлар марказлари, таълим муассасалари, ҳарбий қисм, корхона ва ташкилотлардаги 29 минг 710 нафар ёшнинг жалб этилган ҳолда Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2018 йил 28 декабрдаги Олий Мажлисига Мурожаатномасининг мазмун-моҳиятини тушунтириш бўйича 603 та тарғибот талбирлари ташкил этилди.

Амалга оширилган ишлар натижасида 2019 йилнинг январь ойи ҳолатига кўра, ёшлар жиноятчилиги ўтган йилга нисбатан 48,8 фоизга, вояга етмаганлар томонидан содир этилган жиноятлар эса, 20 фоизга камайди.

— Ҳар бир декада якуни бўйича олиб борилган ишларнинг натижадорлиги, самарадорлиги таҳлил этиб борилляпти, — дейди Ўзбекистон ёшлар иттифоқи

бўлим мудри Ақмал Алимов. — Худудларда содир этилаётган жиноятларнинг турига қараб декадалардаги лойиҳалар ўзгартирилади. Бу орқали жойларда муаммонинг илдизи аниқланиб, уларни бартараф этиш бўйича зарур чоралар кўрилади.

Бундан ташқари, декада жазони ижро этиш муассасаларидаги ёшлар билан ишлаш, уларни соғлом ҳаётга қайтариш масаласига ҳам алоҳида эътибор қаратмоқда. Хусусан, бундай йигит-қизлар учун фан, касб-хунар ва спорт тўғрисидаги ташкил этиш бўйича Ўзбекистон ёшлар иттифоқи хузуридаги Республика ёшлар маркази ҳамда Ички ишлар вазирлиги Жазони ижро этиш бош бошқармаси билан қўшма катор ишлаб чиқилди. Натигада жазони ижро этиш муассасаларида саккиз йўналишда тўғрақлар фаолияти йўлга қўйилди. Келгусида 26 турдаги фан, касб-хунар, спорт ва чет тиллари бўйича тўғрақларнинг ташкил этиш ҳамда уларга йил давомида икки минг нафарга яқин жазо муддатини ўтаётган ёшнинг қамраб олиш режалаштирилган.

Мусахан ОЛИМОВ, Шахноза НУРУЛЛАЕВА

NUQTAYI NAZAR

Яқинда ижарачи хотин кўчадан бир дунё совға-салом кўтариб келди. Катта совғалар учун мўлжалланган бежирим коғоз сумкалар ичига кўз ташладим. Ўзида йўқ чинни буюмлар, бирда кимматбахо мато ва ёнида катта гулдаста. Булар — учинчи синфда ўқийдиган фарзанди ўқитувчисининг туғилган кунига совға экан.

ҲАЛИ ҲАМ ВАҚТ БОР

— Ўқитувчи болангизга совғага арийдиган билим бера оляптими? Аёл бепарво жавоб берди: — Ҳа, албатта.

Лекин боланинг дарс қилиш пайтини доим кузатаман. Ота-онасининг кистови билан, кизикмай китобини варақлайди. Сўзларни харфлаб, қийналиб, дудукланиб ўқийди. Яна бир воқеа. Ёши олтишидан ошган кўшни аёлнинг еттинчи синфда ўқийдиган набираси, мактабдан хафа бўлиб қайтди. Биласак, рус тили ўқитувчиси дарсни яхши ўзлаштирилмагани учун қулоғидан чўзибди. Аёлнинг набирасига танбех беришни кутгандим. Афсус, фурсат ўтмай уни етаклаб, ўқитувчига эътироз билдириш учун мактабга йўл олди. Ота-онани айбдор деб бўлмасанда, боласига уйдаги гапни кўчага чиқармаслик, мактабдаги муаммони уйга ташмаслиқни ўргатиш зарур. Катъиятни онгига сингдириш, машаққат ортидан хузур-халоват келишига ишонтириш ҳам тарбия.

Болалигимни эслаб, устозимизни соғинч билан ёдга оламан. Соч-тирноғимиз ўсганини кўрган муаллим, уйдан атайлаб олиб келган устарасида сочимизни кириб олар, биз бўлсак, ялтिलाб турган бошимизни яширолмайдиган хуноб бўлардик. Дарс қилиб келмасак, кўлимизга қизғич билан уради. Хозир эса, бундай тарбия бериш тахқир, камситиш, хўрлаш бўлиб кўринапти.

Ойни этак билан ёпиб бўлмайди! Нега? Ўқитувчи қўрок бўлиб қолганми? Илгари бола “Нега ура-сиз?”, деб ўқитувчисининг кўзига тик қаролмасди, гуруҳ-гуруҳ бўлиб устозини жангта чақирмасди.

Устоз — отангдек улуг. Ким нима демасин, каттиққўллиқни кўрган бола бугун мустақил ўз йўлини топапти. Ҳаётга ўйлаб кадам ташла-япти. Таниш-билиш, совға-салом бериб, билим олиб бўладими? Кор-

рушчанинг уруғи шундан сув ичиб, униб чикаётгандир балки?

Шаҳар десак, кишлоқларда ҳам шу аҳвол. Ўқитувчининг хурмати олдингидек эмас, яхши мутахассис кам. Мактабдан қайтаётган ўғил-қизларнинг дафтарини кизикиб очсам, аъло баҳоларига кўзим ташлади. Аммо... Кўчирмачилик янада авж олганидан ўқинаман. “Китобдан кўчирибсан-у, хато қилиб ёзбсан”, дейман. Бола қилган ишдан уялиш ўрнига, димоғини баланд кўтариб қўлимсиради.

Бувим саводсизлик қилганида бобом “Эй, ветеран!”, деб куларди. Чунки бувим биринчи синфда қилиб кетиб, сингиллари билан ўқитган экан. Лекин устозларнинг дарси ёйда: тарих, астрономияни сув қилиб ичган. “Астрономияни яхши кўраман!”, дерди. Хато фикрласак, “Йўқ, нотўғри, ундай бўлмаган”, деб тарихни айтиб берарди.

Яна бир жиҳат. Эсимда, биз кўча бошида устозимизни кўриб қолсак, уйга югурардик. Бу кўркиш эмас, хурмат эди. Устозимиз дарсдан сўнг зехнимиз қандайлигини синаб, хар битта болани доскага чиқариб эрт-так айттирарди. Ўқувчининг қобилияти, кизиклиши, нима хоҳлашини аниқлаб, баҳо қўярди. Ўқувчилар икки гуруҳга ажралиб, мусобақа ўтказар, ютказган жамоага жарима солинар, кейинги сафар бу ҳолга тушмаслик учун билим ортидан қуварди. Рақобат қучарди, кизикмаган бола ҳам кизикиб келарди. Бугун-чи?..

Ёш қалб иллатлар гирдобига илинмаслик учун — форма, давомат, таълим ва устоз-мураббийларга хурматни “ўзи” мақсад қилган йўлнинг дарвозаси, деб билиши керак.

Ҳали ҳам кеч эмас, ҳеч қачон кеч бўлмаган. Бунинг учун имконият ҳам, шароит ҳам етарли. Ҳамма гап ҳаракатда.

Гуландом УМАРОВА

MULOHAZA

ИНСОН КАПИТАЛИГА

ТАЯНГАН МАМЛАКАТ ЮТҚАЗМАЙДИ

Инсон капитали ҳар қандай мамлакат учун бебаҳо бойлик манбаи саналади. Бу ҳақда Жаҳон банкининг 2018 йилги баёнотида ҳам айтилган. “Мамлакатларнинг ўзгарувчан бойлиги” деб номланган маърузада таъкидланишича, ривожланган мамлакатлар ихтиёридаги ресурсларнинг 68 фоизини инсон капитали ташкил этади. Ривожланаётган давлатларда эса, бу кўрсаткич 41 фоизга тенг.

Бундан чиқди, инсон капиталини шакллантириш ва мунтазам мустаҳкамлаб бориш мамлакат раванки ҳамда жамият фаровонлигини таъминлашга хизмат қилади.

Таълим сифати тараққиётга ижобий таъсир кўрсатишини ҳам яхши биламиз. Мазкур соҳага киритилган сармоя иқтисодий юксалиш гарови экани жаҳон таърибасида кўп бора ўз тасдиғини топган. Бежиз эмаски, юртимизда таълимнинг барча босқичларини ислоҳ этишга, бу борада халқроқ ҳамкорликни кенгайтиришга жиддий эътибор қаратилмоқда. Айни масалада кўшни давлатлар билан ўзаро манфаатли алоқалар мустаҳкамланаётгани, айниқса, қувонарли.

Фикримизни Ўзбекистон ва Қозоғистон муносабатлари мисолида давом эттирсак. Хозирда қардош

республика олий ўқув юртлирида 4 минг нафарга яқин ўзбекистонлик йигит-қиз тахсил олмақда. Ўзбекистондаги олий таълим муассасаларида ўқиётган қозоғистонлик талабалар сони эса, 100 нафардан ортиқ.

— Мамлакатларимиз ўртасидаги тарихий муносабатлар янги босқичга кўтарилгани ҳар соҳада намойиш бўлаётган, — дейди Бутунжаҳон қозоқлар асопиациясининг юртимиздаги вакили Клара Садирбаева. — Қозоғистонда 2018 йилнинг “Ўзбекистон йили” деб номланишида ҳам катта маъно бор.

Яна бир қизиқ жиҳат, бугунги кунда талабаларимизга Қозоғистонда таълим олиш учун имтиёзлар тақдим этилган. Масалан, Ўзбекистон фуқароси бўлган қозоқ милла-

О' QING, BU QIZIQ!

Ривожланган мамлакатларда инсон капиталига йўналтирилган 1 долларни 13-17 қарра қилиб қайтариб олиш мумкин.

Масалан, АҚШ ҳуқуқати 3 ёшдан 22 ёшгача бўлган ҳар бир ўқувчининг таълим олишига 210 миллион доллар фойда кўради. Жанубий Кореяда 130 минг долларлик сармоя 2,1 миллион доллар бўлиб қайтади.

Тадқиқотчиларнинг ҳисоб-китоби бўйича, Ўзбекистон ҳозирча инсон капиталига 19 минг доллар сармоя киришти, 77 минг доллар, яъни атиги тўрт баравар фойда кўрмоқда.

китонлик йигит-қиз фойдаланиши мумкин.

Яқинда Ўзбекистон Республикаси олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги ва Қозоғистоннинг мамлакатимиздаги элчисининг ўртасида бўлиб ўтган учрашув чоғида таълим соҳасидаги ҳамкорликни жадаллаштиришга келишиб олинган. Шу аснода кўшни республикадаги университетларнинг бирда технопарк ташкил этиш, университетларро ахборот марказини очиб, қолаверса, икки мамлакат олий ўқув юртлири дипломларининг тан олинмиш механизминини соддалаштириш кўзда тутилган.

Ўтган йили Қозоғистон Бош прокуратурасининг таклифига биноан Ўзбекистон Бош прокуратураси ходимларидан иборат делегация Остона шаҳрида бўлиб қайтган. Ташриф якунида Ўзбекистон Бош прокуратурасининг олий ўқув курслари ҳамда Қозоғистон Бош прокуратураси ҳузуридаги Хуқуқни муҳофаза қилувчи органлар академияси ўртасида меморандум имзоланди. Хужжатда таълим, илмий ва инновацион фаолият доирасида ҳамкорлик қилиш масалалари кўриб чиқилган.

Таълимга эътибор мамлакат келажаги учун салмоқли сармоя

тига мансуб ёшлар тарихий ватандаги олий таълим муассасаларида давлат гранти асосида ўқишга қабул қилинади. Жорий йилда ушбу имкониятдан 10 минг нафар ўзбе-

киритмоқ демак. Бу ишни кейинга қолдириб бўлмайди. Демак, биз тўғри йўлдамиз.

Соҳиб ХИЗИРОВ, мустақил тадқиқотчи

BUGUNNING GAPI

Ота-она борки, фарзандини ҳар томонлама қамол топиши, маърифатли, одоб-ахлоқли, меҳр-мурувватли ва соғлом бўлишини хоҳлайди. Бу йўлда бор қуч ва имкониятини сафарбар этади. Емай-едиради, ичмай-ичиради, қиймай-қийдиради. Лекин шунга қарамай, кўп ҳолларда натижа бунинг акси бўлиб чиқади. Кўз илғамас ҳатолар туфайли болалар меҳрсиз, оқибатсиз, ориятсиз бўлиб ўсади. Шу ўринда савол туғилади: нега ўзбек оилаларида ҳам бола тарбиясида бўшлиқ пайдо бўлмоқда? Нега ота-оналарнинг фарзандларига таъсир сўсайиб бормоқда? Айб кимда?

Энди ушбу саволларга жавоб изласак. Кўпчилик билдики, бу мавзуда баҳс кечганда, ёши катталарнинг аксарияти “Бизнинг даврда ҳаёт бошқача эди, хозир замон ўзгариб кетди, ёшларга гап уқитириш қийин бўлиб бормоқда, ёшлар катталарни менсимай қўймоқда”, дея айбни ёшларга тақайди. Айб замонга, ёшларга юкланади. Ваҳоланки, ҳар нарсани замонга тақаб қўйиш, замонни сўқиб, ундан нолиш ҳам ярамайди. Зеро, муборак ҳадисларда “Замонни сўқманлар, Аллоҳнинг ўзи соҳиб замондир”, деб айтилган.

Агар ёшлар билан мулоқот қилсангиз, уларнинг баъзилари “Бо-бо-момоларимиз яшаган давр бошқача бўлган экан, лекин бизнинг замонда ўйнаб-қулмасак, хохла-

ҲАЙИҚМАГАН БОЛА БЕБОШ БЎЛАДИ

ёхуд маънавиятни Анзират бувидан ўрганайлик

ганимизни қилмасак бўлмайди”, дея ўзини оқлашга ҳаракат қилади. Катталар эса, бунга изн беради. Мана, сизга катталар ва ёшлар дунёқаршида пайдо бўлаётган маънавий бўшлиқ! Ўйлаб қолсангиз, киши. Аслида, айб кимда? Катталардами ёки ёшларда?

Қарс икки қўлдан чиқади, дейишади. Лекин чуқур ўйлаб, “тарози палласига” қўйилса, кўпроқ айб биз, катталарда эканига амин бўламиз. Нега? Чунки, фарзанд тарбиясида биринчи ўринда масъул ким? Албатта, ота-она, яъни сиз ва биз. Ойлада болага тарбия-

ни ота-она беради. Шу боис қуш уясида кўрганни қилади, деб айтилган. Демак, фарзанд тарбиясини тўғри йўлга қўйишда, аввало, биз, ота-оналар барча масъулиятни зиммамизга олишимиз, уларни ўз вақтида ноҳўя ҳаракатлардан қайтариб туришимиз шарт. Катталар томонидан ўз вақтида берилмаган танбех болани ҳеч қандай хайқмаслигига олиб келади. Бу ҳолат унинг бебош ва худбин бўлиб ўсишига замин яратеди.

Бола кўпроқ кимдан хайқиши керак? Албатта, ойлада ёши катталардан, яъни бобо-момо, ота-

онадан, маҳалладошларидан, ўқитувчиларидан.

Энди яна бир саволга жавоб излаймиз. Танбех бермаслик, дакки эшитмаслик, ҳеч қандай хайқмаслик қандай салбий оқибатларга олиб келиши мумкин? Ўзбек оиласида асрлар оша шаклланиб келган қайси фазилатларни бой бериш мумкин?

Буни англаб олиш учун, аввало, ўзбек оиласига хос баъзи бир фазилатларга тўхталиб ўтиш жоиз, деб ўйлаймиз. Маълумки, ўзбек оиласининг уйқудан эрта туриш, юз-қўлини ювмасдан саломлаш-

маслик, ёши катталарга салом бериш, нонушта тайёрлаш, қизлар, қелинлар томонидан сув селиб, ҳовлини супуриш, дастурхон тўрига ёши улугларни ўтказиш, нонни улар ушатиши, таомга биринчи катталар кўл узатиши, ишга ёки ўқишга кетишдан олдин бобо, буви ёки ота-оналардан дуо олиш каби ўзинга хос ички қонуи ва қондалари, ахлоқий мезонлари бор. Бундай фазилатларни яна қўллаб санаш мумкин.

Масалан, ўзбек оиласи одобига кўра, катта ёшлар болаларга, ба-лоғатта етган фарзандлар эса, катталарга очик-очик ҳолда кўринмаган, бачкана қилиқлар қилмаган, уятсиз сўзлар айтилмаган. Бу аждодларимиздан бизгача етиб келган, аммо баъзи оилаларда унутилаётган миллий қадрият ҳисобланади.

Эътиборини, фарзандлар ёши катталардан хайқиш баробарида, уларнинг салобати таъсирида ўзларини ноҳўя хатти-ҳаракатлардан тийган. Бу шарқона тарбиянинг бир унсур бўлган.

Хозирда ёшларнинг аждодлардан мерос бўлиб келатган ушбу ахлоқ метёрларига зид ҳаракатлар келиши, яъни бемалол сўқиниши ёки очик-очик кўча-қўйга чиқиши оддий ҳолга айланиб бормоқда. Бу айнан оила ёки маҳаллада ёшларнинг катталардан танбех, дакки эшитмаслигининг дастлабки мевасидир. Ачинарлиси, танбех-дакки эшитмаслик, ҳеч қандай хайқмаслик каби ҳолатлар ёшларнинг ўзбек оиласига хос бўлган фазилатлардан бебаҳра қолишига ҳамда оилада ота-она ва фарзандлар ўртасида турли тушунмовчилик, низоларнинг келиб чиқишига сабаб бўлмоқда. Бундай салбий ҳолатлар юзага келмаслиги учун айбни кимдандир ахтармаслик ва кўпроқ айб ўзимизда эканини тан олган ҳолда, бола тарбиясидаги барча масъулиятни зиммамизга олишимиз керак.

Тўғри, танбех-дакки бериш ҳам катта масъулият. Ёшларга танбех беришдан олдин, ўзимиз уларга намуна бўла оляптими? Ўзимиз

ёлғон гапириб, ёшларга ёлғон гапирма дейишга ҳақлимизми? Ўзимиз ичиб-чекиб юрсак-да, ичма-чекма, ўзимиз сўқиниб, сўқинма, уят бўлади, дейишга ҳақлимизми, деган саволларга жавоб излашимиз ва бунинг ечимини топишга ҳаракат қилишимиз лозим.

Болага берилаётган танбех ва даккилар таъсирчан ва натижадор бўлиши учун, аввало, тарбия берувчининг ўзи жамиятда, оилада иззат-хурматга, эътиборга сазовор бўлиши керак. Худди “Суюнчи” фильмидаги Анзират буви каби. Бир эслайлик. Фильм қаҳрамони Анзират буви умри давомида барча кишлоқдошлари, асосан, ёшларга танбех бериб, уларнинг маънавиятидаги бўшлиқни тўлдиршига ҳаракат қилади ва бунга эришади ҳам. Қасалхонада ётган отасидан хабар олмаган фарзанд Анзират бувининг даккисидан кейин қандай ҳолатга тушганини, қандай ҳаракат қилганини миллий фильмимиз сўзлаб турибди. Эътибор қилсак, Анзират бувидан каттаю кичик барча кишлоқдошлари хайққанининг гувоҳи бўламиз. Нега? Чунки Анзират буви кишлоқ ахлининг хурмат ва эътиборини қозонган, меҳр-мурувватли, маънавиятли онахон бўлган. Китоб ўқиб, фильмларни кўриб борамиз-у, негадир улардан керакли сабоқ олишга уринмаймиз.

Бир сўз билан айтганда, қачонки, биз, ота-оналар улуг аждодларимиз каби фарзандларимиз тарбиясига жиддий эътибор қаратиб, уларни ёмон йўللardan қайтарсак, ўрнак кўрсатиб, намуна бўлсак, албатта, ёшларимиз қамол инсон бўлиб вояга етишига эришамиз.

Зеро, фарзандларни асраб-авайлаб вояга етказиш, оилага, жамиятга нафи тегадиган чин инсон қилиб тарбиялаш барчамиз учун ҳам қарз, ҳам фарзидир.

Комилжон СУЛТОНОВ, Республика Маънавият ва маърифат маркази раис-ул-ҳадими

MUALLIFGA XAT

“OSHKORA QOTILLIK”ning oshkor etilmagan sirlari

Bir yigit uzoq yo'l bosib, kimsasiz bir g'orda yashaydigan keksa donishmanddan so'rabdi:

— Taqdiri azal nima?

Donishmand javob bermabdi. Savol yana takrorlanibdi:

— Ey ulug' zot! Taqdiri azal nima ekanini ayta olasizmi?

Donishmand yana sukut saqlabdi. Toqati-toq bo'lgan so'rovchi “Bu tentak chol javob bermoqchi emas, shekilli. Keta qolay. Shoshma, yana bir so'ray” deya savolini takrorlabdi:

— Taqdiri azalga ishonasizmi?

Donishmand kulimsiragancha nihoyat javob beribdi:

— Sen menga shu savolni uch marotaba berding. Qo'l siltab ketsang bo'lardi, ammo unday qilmading. Javobimni eshitmasdan ketmay, mashaqqatli yo'l bosib kelganing taqdiring emasmi?

Bu bir rivoyat. Ammo kundalik hayotimiz, yashab turgan jamiyatimiz peshanamizga bitib qo'yilgan qismatimizmi-ya? Mayli, bu haqda keyinroq, undan avval bir misol. Lotin Amerikasining buyuk adibi, so'z san'atkori Gabriel Garsia Markesning “Oshkora qotillik qissasi” ham ana shunday taqdiri azal, qismat bitigi haqidagi mungli bir nomadir. Asar muqaddimasida bir insonning o'ldirilishi aytilgan va bu kitobxonada achinish hissini uyg'otadi.

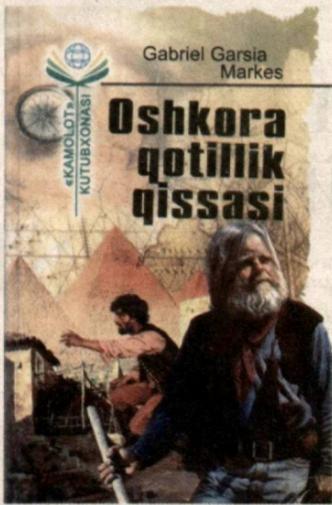
Asarni sinchiklab kuzatarkansiz, unda turfa xarakterdagi qahramonlarni uchratasiz. Bir-birini takrorlamaydigan, fe'l-atvori, yurish-turhidan ajralib turuvchi bu personajlarni ko'rib, yon-atrofingizda ham shu kabi insonlar borligini sezasiz.

Asar bosh qahramoni Santyago Nasar o'ziga to'q xonadonning yolg'iz farzandi, o'zining kuch-qudratiga ishongan, qizlar bobida oshig'i olchi, fe'l-atvori murakkab yigit. U odamlarga yomonlik tilamaydi. Faqat yashayotgan muhit ta'sirida aysh-ishratga berilgan. Ammo otasi Ibrohim Nasarning sa'y-harakati bilan vaqtida bu yo'ldan qaytgan, deb ta'riflansa-da, lekin uyidagi oshpaz ayolning balog'atga yetgan qiziga hirs bilan qarashdan toymaydigan qahramon sifatida ko'z oldimizda gavdalanadi. Ammo uning murakkab fe'li bizni shoshib xulosa chiqarishdan qaytaradi. U yigitlik paytidagi sho'xliklarni qilish bilan birga, otasi bilan qadrdon bo'lgan arablar jamoasining yetakchisi Noil Migelning qizi Floraga unashtirilgan va bu muqaddas rishtaga hurmat bilan qaraydi.

Portugal shoiri Jil Visentening “Takaburlik bilan ham mehr-muhabbat qozonish mumkin” degan so'zlari qissaga epigraf sifatida olingan. Adib aynan shu xislat bilan odamlar tasavvurida aysbiz, bechora bir yigit, deb qaralgan Bayyardo San Romanni tasvirlagan. U shaharchaga begona shaxs. Bu yer qonun-qoidalarini bilmaydi. Nasl-nasabi baland, ko'p ilmdan xabardor. Anxela “Takabur yigitlarni jinim suymaydi” deganida ham Bayyardo bilan hech qachon qoni qo'shilmasligiga sha'ma qilgan. Ammo eng ajablanarlisi Bayyardoning ana shu hislati, fe'li, mag'rurligi qizni o'ziga maftun qiladi. Anxela kechliklik Bayyardon telbalarcha sevib qoladi.

Chexovning bir gapi bor: “Agar hikoya avvalida devorda multiq osig'liq turibdi deyilsa, shu multiqdan hikoya yakunida o'q otishi kerak”. Asarda ham hech bir voqe'lik, personaj va detallar shunchaki ishlatilmaydi. Uni sinchiklab o'qirkansiz, ana shu jihati payqaysiz. Ya'ni, Santyago Nasarning to'ydan so'ng kechqurun qaysi vaqtda uyg kelgani va ertalab qaysi paytda uydan chiqib, aniq bir vaqtda o'ldirilishi tasvirlanadi. Boshqa personajlarning xatti-harakati ham aniq bir vaqt oralig'ida bo'lib o'tadi. Santyagoni o'limdan saqlab qolishi mumkin bo'lgan, sut sotuvchi Klodilda Armena o'sha xudkushlik bo'ladigan paytda do'stini izlab yurgan Kristo Bedoyyaga “Bor, do'stingni falokatdan qutqar, xotincha-lishlarga to'la bu shahar o'lgurda fojiani oldini olishga qodir birdan-bir erkak kishi o'zingan!” deydi. Kristo Bedoyyaning voqea jarayonidagi ishtiroki ham aniq hisoblab chiqilgan.

Detektiv, umuman, badiiy asarning mohiyatida botini jumboq bo'lishi lozim. Kitobxon uchun ochilmay qolgan bir qo'riq, tugun, tilsimot bo'lsa, o'quvchi ana shu tugunni o'ylab yuradi, butun diqqat-tibori ana o'sha sirga qaratiladi. Asar detektiv-sarguzashtga o'xshab ketsa-da, asli unday emas. U “Shoh Edip”ning unsurlarini yodga soladi, inson qismati va taqdiri azal borligi to'g'risida so'z ochadi. Bu asarda

ham shunday. Santyago Nasarning o'ldirilishi asar avvalidan ma'lum. Qarangi, butun jamiyat, undagi insonlar va taqdir ham bunga yo'l qo'yadi. Go'yoki, bu ish samoda rejalashtirilgan.

Adib o'sha davr insonlaridagi eng katta ilat — LOQAYDLIK ekanini, butun olomon sharmandalarcha xudkushlikka tomoshabin bo'lib turganini zo'r mahorat bilan qalamga oladi. Ha, asarning kitobxonaga beradigan eng katta sabog'i bu — INSONLARNING BIR-BILARIGA BEFARQ bo'lishining oqibatini tushuntirishidir.

Voqealar rivojida shaharchaga yepiskop tashrif buyurib, portda to'xtamay o'tib ketadi. Endi tasavvur qiling, o'sha yepiskop shaharchaga qaytdi. Janob yozuvchi! Ke-ling, xudkushlikka guvoh bo'lgan va unda ishtirok etganlar yepiskopga tavba-tazarru qilsa, nima degan bo'lar edi?

Yepiskop o'zi uchun ajratilgan joyda. Yonidagi tor, faqatgina kichik tirqishi bor to'rtburchak xonaga birin-ketin shaharcha aholisi kirib chiqmoqda. Dastavval yolg'iz o'g'ildan ayrilgan onaizor Plasida Linero xonachaga kirdi.

— Hazrat! Mening dunyodagi yagona baxtim va oq-u qoram yolg'iz Santyago edi! Bolamdan ayirdilar. Uni o'sha mash'um kun kimasidan avval kechasi bo'lgan to'ya go'shtga so'yilgan buqadek bo'g'izlab tashladilar. Hazrat! Men endi nima qilay? Qay bir toshga boshimni uray? Axir bolamga yordam beryapman deb o'sha la'nati eshikni o'z qo'llarim bilan berkitmaganimda bolam tirik qoldirdi-ku! Gunohkorman, Hazrat!

— Tangri kechirimli! U bandalarini kechiradi. Sen istig'for aytaver, bo'tam!

Xonaga Kristobal Bedoyya kirdi. Hazrat uni tinglay boshladi.

— O, nimasini aytay, Hazrat! Do'stimdan judo qildilar. Uni shunchalik berahmlarcha o'ldirdilar-ki, buni dushmaningam ham ravo ko'rmasdim. Hazrat! Uni o'limdan saqlab qolishim mumkin edi! Agar ildam-roq harakat qilganimda balki u tirik qolardi. Nima qilay, Hazrat? Gunohimni qay yo'l bilan yuvay, Rabbimdan qanday o'tinib so'ray? Madad bering!

— Sen qo'lingdan kelganini qilgansan va buni Tangri ko'rib turibdi! Biz o'zimiz istasak-da, ba'zi bir hukmlar biz istagandek bo'lmaydi!

O'sha xonaga bu gal aka-uka qosidlarining kattasi, Santyagoni o'ldirishni ukasiga aytgan Pablo kirib keldi.

— Hazrat! Sizga bir savol bermoqchi edim. Siz nomus deganda nimani tushunasiz?

— Nomus — bu hayot!

— Men ham nomusimni deb shu ishni qildim. Ehtimol, menda ham, ukam Pedroda ham oniy lahzalarda bu xudkushlikdan qaytish fikri bo'lgandir. Ammo bari-bir qo'limdagi qurol oilam sha'ni uchun o'ch olmoqlikka da'vat etdi. Bu o'ch ham emas, majburiyat edi! Majburiyat, majburiyat!

Xo'sh, unda kim aybdor? Bir insonning taqdiriga befarq qarab turgan, tomoshatalab olomonmi, o'g'limga yordam beryapman, deya najot eshiklarini yopgan onaizormi? Yoxud oila sha'ni, akalik or-nomusini o'yab, qo'lini qonga botirgan qosid aka-ukalarni? Balki do'stiga yordam berishga uringan, ammo bunga ulgur olmay qolgan Kristo Bedoyyadir?

Bil'aks, o'z xizmat vazifasini suiiste'mol qilgan polkovnik don Lasaro Apontemi yoki padar Amadorni, o'zingiz xulosa chiqarib olavering.

E'tibor qiling, muallif yillar o'tib, qotillikni taftish qilganida, Anxeladan o'sha mud-hish kun haqida so'raganida, u Santyagoga shunday ta'rif beradi:

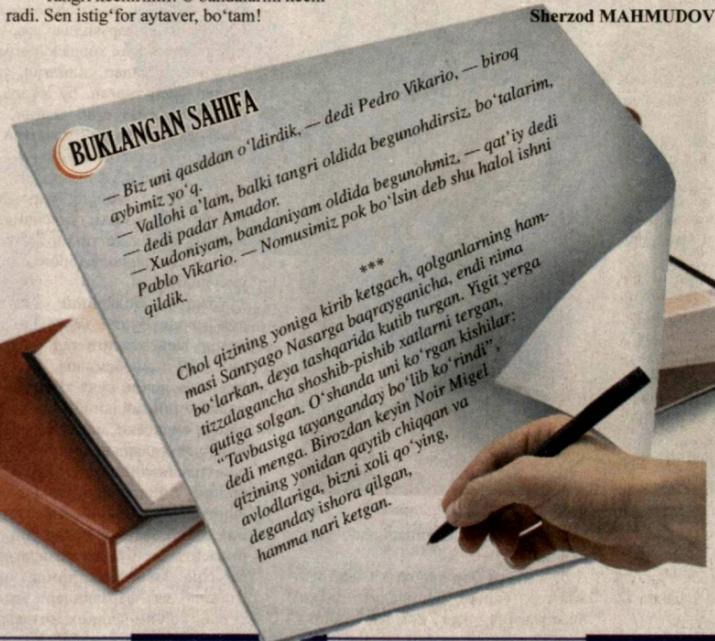
— U ko'z ochib ko'rganim edi! Birgina mana-shu jumlaning o'zidan turfa xil sabablarni keltirib o'tish mumkin. Balki haqiqatan ham Santyago uning nomusiga tekkandir. Balki bu ish umuman bo'lmagan, Anxela akalari tomonidan qistovga olingandagi holatini bir yodga olaylik.

“U bir ismni ayitish uchun qancha fursat zarur bo'lsa, shuncha vaqt indamay turdi. U qorong'ulikla tikilganicha go'yo o'sha nomi axtarardi, nihoyat har ikki dunyodagi mansub insonlar ismi orasidan izlaganini topdi...”

Diqqat qiling, “qorong'ulikla tikilib” deyilmoqda. Demak, u ko'z yumib-ochganidagi birinchi inson aynan Santyago Nasar bo'lgan bo'lsa ne ajab? Kim bilsin, ehtimol, umuman boshqacha bo'lgandir barchasi. Adabiyotning, so'zning qudrati ham mana shunda! U kitobxonni chigal so'qmoqlar tomon yetaklaydi. So'qmoqlardan qanday va qay tarzda katta yo'lg'a tushib olish esa har kinning o'ziga bog'liq.

Yillar o'tar... Zamonlar o'zgarar... Kun kelib biz ilg'amagan mohiyat yuzaga chiqar. Lekin bir narsa aniq: “Oshkora qotillik qissasi”ning hali oshkor etilmagan sirlari bisyor! Chunki unda turfa taqdirlar bor...

Sherzod MAHMUDO'V

BUKLANGAN SAHIFA

— Biz uni qasddan o'ldirdik. — dedi Pedro Vikario. — biroq aybimiz yo'q. — Vallahi a'lam, balki tangri oldida begunohirsiz, bo'talarim, — dedi padar Amador. — Xudoniyam, bandaniyam oldida begunohimiz. — qat'iy dedi Pablo Vikario. — Nomusimiz pok bo'lsin deb shu halol ishni qildik.

Chol qizining yoniga kirib ketgach, qolganlarning hammasi Santyago Nasarga baqarayganicha, endi nima bo'larkan, deya tashqarida kutib turgan. Yigit yerga itizalaganicha shoshib-pishib xatlarini tergan, qutiga solgan. O'shanda uni ko'rgan kishilar: “Tavbasiga tayyanganing bo'lib ko'rindi”, dedi menga. Birozdan keyin Noir Migel qizining yonidan qaytib chiqqan va avlodlariga, bizni xoli qo'ying, deganday ishora qilgan, hamma nari ketgan.

1 SAVOLGA 1 JAVOB

— Toshkent shahrida tug'ilganman. 2009-yilda turmushga chiqib, propiskamni Andijon viloyatiga ko'chirdim. 2013-yili poytaxtdan otamning nomi-ga kvartira sotib oldim. Otam hadya shartnomasi asosida kvartirani mening nomimga o'tkazmoqchi bo'ldi. Biroq notarius xodimlari doimiy yashash joyim boshqa hudud bo'lgani bois, hadya shartnomasini rasmiylashtira olmasligini aytdi. Qolaversa, otamning uyiga propiskaga o'tganimda ham uch yilgacha hadya shartnomasini tuzish mumkin emas ekan. Shu to'g'rimi? Endi qanday ish tutsam bo'ladi?

Nigina YO'LDOSHEVA Marhamat tumani

Savolga huquqshunos Javohir SHAMSUTDINOV javob beradi:

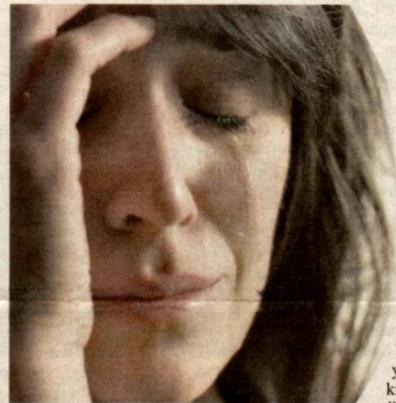
— O'zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi tomonidan 2019-yil 4-yanvarda ro'yxatdan o'tkazilgan “Notariuslar tomonidan notarial harakatlarni amalga oshirish tartibi to'g'risida”gi yo'riqnoma-ni 50-bandida ko'rsatishicha, Toshkent shahrida

joylashgan ko'chmas mulkni boshqa shaxsga o'tkazish bilan bog'liq bo'lgan bitimlar va ko'chmas mulkni garov (ipoteka)ga qo'yish shartnomalarini notarial tasdiqlash oluvchi tomon Toshkent shahrida doimiy propiskaga ega bo'lgan taqdiridagina amalga oshirilishi mumkin. Bundan kelib chiqadiki, notarial idora sizni aldamagan. Haqiqatan ham, ayni vaqtda otangiz sizga poytaxtdagi uyini qonuniy jihatdan hadya eta olmaydi.

KO'NGILDAN KO'CHIRMALAR

YIG'LA YVERAMAN, YIG'LA YVERAMAN...

Bir kun! Hammasi bir kunlik! Bir kundan so'ng barchasi unut bo'vladi. Kimdan xafaligim, kim menga quvonch bag'ishlagani — hammasini ko'nglimdan chiqarib yuboraman. Ungacha esa... yig'layveraman, yig'layveraman...

hech? Ko'zlariga qaraganimsiz? Ular atrofdan mehr izlaydi. Onasining bag'rida sevimli o'yinchog'i yoki shir-rlinligi qo'lida bo'lsa bas, ulardan baxtli yo'q bu dunyoda. Lekin biror ovunchog'ini olib qo'ysangiz bormi, olamni to'ldirib uvvos soladi. Chunki faqat shulardan o'zida qoniqish his qiladi. Ularni baxtdan ayirish mumkinmas.

Aslida, dunyodagi eng katta boylar ham shu murg'ak qalb-lardir. Ammo kuni kelib ular ham ulg'ayadi. Katta bo'ladi-yu, bir norasidani o'z mehridan judo qiladi, go'daklarning manglayiga qurol tirab lazzat oladi, ularni o'z onasining jasadida ustida ko'z yoshi to'kishga majbur qiladi... Hech bo'lmaganda kulib turib, bir-birining ko'nglini ayamay ja-rohatlaydi. Shu katta bo'lish degani? Shu katta bo'lish degani bo'lsa, agar ulg'ayish deb shuni aytishsa, men katta bo'lishni xohlamayman, hech qachon... Katta bo'lganimni, o'zimni bolalardek tutishni bas qilishimni talab qilishadi. Nima uchun kat-

ta bo'lish kerak ekan, kimnidir ranjitish uchunmi, shundan rohat olish uchunmi, rohat olib gunohga botish uchunmi, gunohga botib qiyomat kuni ko'z yosh to'kish uchunmi? Mana, mana, bular-ni hech birini qilmasdan turib ham yig'layapman, to'xtamay yig'layapman. Meni ovutolmay-siz. Meni ovutadiganim osmon-u falaklarda! Men nimalar deyapman o'zim-cha? Axir, bularni yozishdan maq-sadim, o'z ayblarimni, xatolarimni kulguga olib, hajv qilmoqchi edim. Lekin adashib ketdim. O'zingiz meni yig'latisiz-da, nima uchun kulishimni talab qilasiz? Mening dengizim bor. Ka-atta dengiz. Mavjlani-ib turadi. Har mavjlanganida ko'zimdan to'lqin-lari yosh bo'lib sizib chiqaveradi, chiqaveradi. Bu dengizning atrof-lari tabassum bilan o'ralgan. Men o'sha tabassumni ko'rsatish uchun bularni yozdim aslida. Uddaladim-mi, bilmadim.

Faqat, bu yozganing hajv bo'l-mabdi, demang. Bo'lmasa... Bo'lmasa-chi... Bo'lmasa, YIG'LAYMA-A-AN! Oymomo OYBEK QIZI

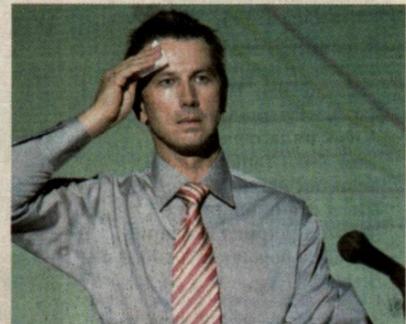
PSIXOLOG MASLAHATI

— Yoshim 23 da. Talabaman. Darslarda javob berish uchun qayta-qayta kitob o'qib, o'z-o'zimga takrorlaganimda to'liq gapiraman. Javob berishga chiqqa-nimda esa o'qiganlarimning barchasi esimdan chiqib ketadi. Buni qanday o'zgartiraman bo'ladi?

Saida IBRAGIMOVA Mirobod tumani

Savolga psixolog Feruza TOLIPOVA javob beradi:

— Bu holat xotiraning pastligi bilan emas, balki sizda ko'pchilikning oldida hayajon ustunlik qilishi bilan baholanadi. Darsga tayyorlanayotganingizda shunchaki emas, ko'zguga qa-

rab gapiring. Bu esa o'zingiz-ga bo'lgan ishonchni oshiradi. Javob berayotganingizda ham o'sha tayyorlanish jarayonidek, atrofda o'zingizdan boshqasi yo'qdek tasavvur qiling.

Yana bir yaxshi usul — gu-ruhd o'zingizga yaqin olgan bir dugonangizni tanlab, faqat uning ko'ziga qarab gapiring. Shunda-gina aytmoqchi bo'lgan barcha fikringizni teran ifodalab bera olasiz.